RAPORT ME REKOMANDIME

A.nr. 721/2016

Ljiljana Petrović

Lidhur me zvarritjen e procedurës gjyqësore në vendosjen e lëndës CA. nr. 4667/2014, në Gjykatën e Apelit

Për: **Z. Hasan Shala, Kryetar**
Gjykata e Apelit në Prishtinë

Prishtinë, më 29 maj 2018.

Qëllimi i raportit

1. Qëllimi i këtij raporti është që t'i tërhiqet vëmendja Gjykatës së Apelit, lidhur me nevojën e ndërmarrjes së veprimeve përkatëse për shqyrtim dhe vendosje në lëndën CA. nr. 4667/2014, pa vonesë të mëtejshme.

2. Ky raport është bazuar në ankesën individuale të znj. Ljiljana Petrović (në vazhdim ankuesja) dhe bazohet në faktet dhe dëshmitë e parashtrueses së ankesës, dhe shkresat e lëndës me të cilat disponon Institucioni i Avokatit të Popullit (IAP), në lidhje me kohëzgjatjen e procesit gjyqësorë pranë Gjykatës së Apelit në Prishtinë.

Baza ligjore

3. Sipas nenit 135. paragrafi 3. të Kushtetutës: *"Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa, nëse vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga ana e organeve të administratës publike dhe organeve të tjera shtetërore".*

4. Gjithashtu, Ligji nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit, neni 16. paragrafi 8, përcakton që: *"Avokati i Popullit mund të jep rekomandime të përgjithshme për funksionimin e sistemit gjyqësor. Avokati i Popullit nuk do të ndërhyjë në rastet dhe në procedura tjera ligjore që janë duke u zhvilluar para gjykatave, përveç rastit kur ka zvarritje të procedurave".*

Përmbledhje e fakteve

Faktet, dëshmitë dhe informatat me të cilat disponon Institucioni i Avokatit të Popullit (IAP) munden të përmblidhen si në vijim:

5. Gjykata Komunale e Prishtinës, në vitin 2004, sipas akuzës penale në lidhje me uzurpimin e pasurisë së paluajtshme dhe falsifikimin e dokumentacioni ka udhëhequr procedurën kundër uzurpatorit të pasurisë së paluajtshme të ankueses, dhe me atë rast uzurpatori është shpallur fajtorë dhe përgjegjës për veprat penale të falsifikimit të dokumentacioni dhe uzurpimin e pasurisë.

6. Më 15 nëntor 2007, gjykata e atëhershme komunale në Prishtinë, për rastin P.nr. 235/06 mori vendim mbi anulimin e kontratës mbi blerjen e banesës (OV. nr.4153/2004 të datës 09 korrik 2004) në bazë të pranimit të padituri.

7. Në vitin 2010, ankuesja ka parashtruar padi (P.nr.644/2010) me qëllim të lirimit të patundshmërisë pranë gjykatës së atëhershme komunale në Prishtinë. Procesi ka zgjatur 4 vite të plota dhe më datë 17 korrik 2014, është sjellë aktgjykimi në favor të ankueses, në të cilën i padituri parashtroi ankesë ndaj aktgjykimit të shkallës së parë, pranë Gjykatës së Apelit.

8. Më 15 dhjetor 2014, Gjykata e Apelit ka pranuar lëndën sipas ankesës së palës së paditur, e cila në këtë gjykatë është regjistruar me numrin CA. nr.4667/2014.

9. Më 29 shtator 2016, ankuesja ka parashtruar ankesë (A.nr. 721/2016) në Institucionin e Avokatit të Popullit, e cila ka të bëjë me kohëzgjatjen e procedurës pranë Gjykatës së Apelit.

10. Më 7 dhjetor 2016 dhe 20 mars 2017, Avokati i Popullit i ka drejtuar letër kryetarit të Gjykatës së Apelit, me të cilën ka kërkuar informata lidhur me veprimet që janë ndërmarr apo që planifikohen të ndërmerren, në mënyrë që lënda të zgjidhet në afat të arsyeshëm kohorë.

11. Më 12 maj 2017, ankuesja i është drejtuar Gjykatës së Apelit me parashtresë për përshpejtim të lëndës, në të cilën nuk ka pranuar përgjigje.

Rr./Ul./ Migjeni, nr./br. 21 • 10000 • Prishtinë/Priština • Kosovë/Kosovo
Tel: +381 (0) 38 223 782, 223 783, 223 784 • Fax: +381 (0) 38 223 790
www.ombudspersonkosovo.org • info@ombudspersonkosovo.org

12. Më 25 maj 2017, përfaqësuesja e IAP është takuar me gjykatësin e Gjykatës së Apelit çështjen e ankuesit. Me këtë rast, është informuar se gjyqtari i angazhuar është duke përfunduar lëndët nga viti 2013 dhe se lënda e ankueses do të shqyrtohet më së largu deri në fund të muajit korrik të vitit 2017.

13. Më 15 qershor 2017, Avokati i Popullit i është drejtuar përsëri me shkresë kryetarit të Gjykatës së Apelit lidhur me lëndën e ankueses.

14. Më 22 qershor 2017, Avokati i Popullit ka pranuar përgjigje nga kryetari i Gjykatës së Apelit, në të cilin theksohet se lënda e ankueses i është dorëzuar Gjykatës së Apelit në zgjidhje më datë 15 dhjetor 2014, dhe se e njëjta i është ndarë gjykatësit në veprim. Në shkresë është theksuar që lënda ende nuk është në procedurë për zgjidhje për shkak të 10.000 lëndëve të cilat ende presin në zgjidhje pranë kësaj gjykate, dhe për këtë arsye është e pamundur të pritet që lënda e ankueses të zgjidhet në afat sa më të shkurtër.

15. Në periudhën nga shtatori deri në nëntor të vitit 2017, përfaqësuesit e IAP, disa herë kanë kontaktuar zyrën për informim të Gjykatës së Apelit duke kërkuar informata mbi statusin e lëndës së ankueses pranë kësaj gjykate, dhe me këtë rast kanë marrë përgjigje që lënda e ankueses nuk është zgjidhur në periudhën e theksuar.

16. Më 23 nëntor 2017, përfaqësuesja e IAP është takuar përsëri me gjyqtarin përgjegjës për lëndën e ankueses me ç'rast është njoftuar se lënda e ankueses do të përfundojë në afat prej 30 ditëve.

17. Më 10 janar 2018, zyrtari për informim në Gjykatën e Apelit e njoftoi përfaqësuesen e IAP se, lënda e ankueses akoma nuk është shqyrtuar.

18. Më 29 janar dhe 27 mars 2018, Avokati i Popullit i është drejtuar përsëri me shkresa kryetarit të Gjykatës së Apelit duke theksuar kohëzgjatjen e procesit në lëndën e ankueses.

19. Më 25 maj 2018, Avokati i Popullit pranoi përgjigje nga Gjykata e Apelit me të cilën u njoftua se gjykata është duke i shqyrtuar me prioritet lëndët e regjistruara gjatë vitit 2014.

20. Deri më datën e publikimit të këtij raporti, Gjykata e Apelit nuk ka vepruar sipas lëndës së ankueses e cila pranë kësaj gjykate udhëhiqet me numrin CA. nr.4667/2014.

Instrumentet ligjore të cilat janë në fuqi në Republikën e Kosovës

21. Kushtetuta e Republikës së Kosovës, në nenin 21, përcakton se: *"Republika e Kosovës mbron dhe garanton të drejtat e njeriut dhe liritë themelore [...]".*

22. E drejta për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, përcaktohet me nenin 31.1. të Kushtetutës:

"Çdo kujt i garantohet mbrojtje e barabartë e të drejtave në procedurë para gjykatave, organeve të tjera shtetërore dhe bartësve të kompetencave publike."

23. Po ashtu, mbrojtja gjyqësore e të drejtave, e përcaktuar me nenin 54 të Kushtetutës, parasheh se:

"Çdo kush gëzon të drejtën e mbrojtjes gjyqësore në rast të shkeljes ose mohimit të ndonjë të drejte të garantuar me Kushtetutë ose më ligj, si dhe të drejtën në mjete efektive ligjore nëse konstatohet se një e drejtë e tillë është shkelur".

24. Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (KEDNJ), sipas Kushtetutës së Republikës së Kosovës është dokument ligjor i drejtpërdrejtë i zbatueshëm në Republikën e Kosovës dhe ka prioritet në rast konflikti,

Rr./Ul./ Migjeni, nr./br. 21 • 10000 • Prishtinë/Priština • Kosovë/Kosovo
Tel: +381 (0) 38 223 782, 223 783, 223 784 • Fax: +381 (0) 38 223 790
www.ombudspersonkosovo.org • info@ombudspersonkosovo.org

ndaj dispozitave e ligjeve dhe akteve të tjera të institucioneve publike.[1] Ndërsa, paragrafi 1 i nenit 6 të KEDNJ-së, garanton që:

"Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve civile, çdo njëri ka të drejtë për një proces të drejtë dhe të hapur brenda një afati të arsyeshëm kohor".

25. Ligji për Gjykatat nr. 03/L-199, në nenin 7 paragrafi 2, përcakton se:

"Çdo person ka qasje të barabartë në gjykata dhe askujt nuk i mohohet e drejta në gjykim të drejtë, në përputhje me procedurën e rregullt ligjore ose të drejtë në mbrojtje të barabartë me ligj. Çdo person fizik apo juridik ka të drejtë në gjykim të drejtë dhe brenda afatit të arsyeshëm kohor".

26. Ndërsa neni 7, paragrafi 5, Ligjit për Gjykatat, përcakton se:

"Të gjitha gjykatat duhet të funksionojnë në mënyrë të shpejtë dhe efikase për të siguruar zgjidhjen e shpejtë të lëndëve".

Analiza ligjore

27. Avokati i Popullit tërheqë vëmendjen tek praktika e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), në lidhje me nenin 53 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, sipas të cilit të drejtat e njeriut dhe liritë themelore të garantuara me këtë Kushtetutë, interpretohen në harmoni me vendimet gjyqësore të GJEDNJ-së.

28. Në raste të shumta, GJEDNJ ka theksuar se e drejta e palës që çështja e tij të vendoset në afat të arsyeshëm kohor, paraqet element qenësor të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm.

29. Avokati i Popullit përkujton që, praktika e GJEDNJ ka vërtetuar se zgjatja e procedurës normalisht llogaritet nga koha e inicimit të procedurave gjyqësore (shih, *në mes tjerash,* Aktgjykimin *Moldovan dhe të tjerët kundër Rumanisë*, më 12 korrik 2005 dhe Aktgjykimin, *Sienkiewicz kundër Polonisë*, më 30 shtator 2003) deri në kohën kur çështja ka përfunduar dhe/ose aktgjykimi është ekzekutuar (shih, Aktgjykimin *Poitier kundër Francës,* më 8 nëntor 2005).

30. Avokati i Popullit vëren se GJEDNJ ka theksuar se një prej faktorëve që duhet të merret në konsideratë është sjellja e autoriteteve kompetente gjyqësore dhe administrative dhe se është përgjegjësi e gjykatës që ta organizojë punën e saj në atë mënyrë që individët të informohen për përparimin dhe rezultatet mbi çështjet e tyre, brenda një kohë të arsyeshme (shih Aktgjykimin *Zimmermman dhe Steiner kundër Zvicrës,* 13 korrik 1983).

31. Sipas praktikës së GJEDNJ-së (shih *Poiss v. Austria*, § 50; *Bock v. Germany*, §35), llogaritja e kohës për trajtim të një rasti gjyqësor fillon nga momenti i paraqitjes së padisë pranë gjykatës kompetente, e që në rastin konkret konsiderohet viti 2010, kur paditësi ka paraqitur padi në Gjykatën Themelore në Prishtinë, dhe deri në ditën e publikimit të këtij raporti, nuk është marrë ndonjë vendim përfundimtar lidhur me padinë.

32. Njëkohësisht, mungesa e mjeteve efektive në shkeljen e të së drejtës për proces të rregullt brenda një kohe të arsyeshme, siç është e garantuar me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, përbën shkelje të nenit 13 të Konventës, i cili thotë:

[1] Kushtetuta e Republikës së Kosovës, neni 22

Rr./Ul./ Migjeni, nr./br. 21 • 10000 • Prishtinë/Priština • Kosovë/Kosovo
Tel: +381 (0) 38 223 782, 223 783, 223 784 • Fax: +381 (0) 38 223 790
www.ombudspersonkosovo.org • info@ombudspersonkosovo.org

"Çdo person, të cilit i kanë shkelur të drejtat dhe liritë e njohura me këtë Konventë, ka të drejtë të paraqesë një ankim efektiv përpara një instance kombëtare, edhe kur kjo shkelje ka qenë kryer nga persona që veprojnë brenda ushtrimit të funksioneve të tyre zyrtare."

33. Sa i përket zbatueshmërisë së nenit 13, Avokati i Popullit përkujton se GJEDNJ disa herë e ka theksuar se vonesat e mëdha në administrimin e drejtësisë, në rastet kur palët në procedurë nuk kanë mjete efektive për ankim në rastet e zvarritjes së procedurave gjyqësore, përbëjnë kërcënim për sundimin e ligjit brenda rendit ligjor vendor (shih Aktgjykimin në rastin *Bottazi kundër Italisë,* më 28 korrik 1999, dhe Aktgjykimin në rastin *Di Mauro kundër Italisë,* më 28 korrik 1999).

34. Neni 13 i KEDNJ pasqyron në mënyrë të drejtpërdrejtë obligimin e shtetit që fillimisht të mbrojë të drejtat e njeriut përmes sistemit të tij ligjor, duke vendosur me këtë rast një garanci shtesë, për një individ, që e bënë të mundur që ai/ajo, të gëzon të drejtat në mënyrë efektive. Nëse shikohet nga kjo perspektivë, e drejta e një individi për proces të rregullt brenda një kohe të arsyeshme do të jetë më pak efikase, nëse nuk ekziston mundësia që së pari ta parashtrojë këtë ankesë pranë një autoriteti vendor. Kërkesat e nenit 13 mbështesin kërkesat e nenit 6 (shih, Aktgjykimi *Kudla kundër Polonisë*). Kështu, neni 13 garanton një mjet ankimimi efektiv, pranë një autoriteti vendor, për një shkelje të pohuar të kërkesave të nenit 6, për ta shqyrtuar një rast gjyqësor brenda një kohe të arsyeshme. Pasi që rasti në fjalë ka të bëjë me ankesën lidhur me kohëzgjatjen e procedurës, neni 13 i Konventës është i zbatueshëm.

35. Lidhur me kërkesat e nenit 13, Avokati i Popullit përkujton se efekti i këtij neni është ekzistenca e një mjeti ligjor vendor që merret me substancën e "një ankese të kontestueshme" sipas Konventës dhe të lejojë lehtësimin përkatës (shih, p.sh. Aktgjykimi në rastin *Kaya kundër Turqisë*, më 19 shkurt 1998). Çfarëdo mjeti i tillë duhet të jetë efektiv si në praktikë ashtu edhe në ligj (shih, p.sh. Aktgjykimi në rastin *Ilhan kundër Turqisë,* më 27 qershor 2000).

36. Lidhur me ankesën për zvarritje të procedurës, Avokati i Popullit përkujton se "mjetet efektive" në kuptim të nenit 13 do të duhej që të kishin qenë në gjendje ta parandalojnë shkeljen e pohuar apo vazhdimin e saj, ose të ofrojnë përmirësimin adekuat për çfarëdo shkelje që tashmë kishte ndodhur (shih, Aktgjykimi i lartpërmendur *Kudla).*

37. Avokati i Popullit vëren se, në sistemin tonë të brendshëm nuk ekziston një mekanizëm ligjor përmes të cilit ankuesi do të kishte mundur të ankohet për zvarritje të procedurës për të arritur çfarëdo lehtësimi në formë të parandalimit apo kompensimit.

Konstatimet e Avokatit të Populli

38. Avokati i Popullit rikujton se, sipas praktikës gjyqësore të GJEDNJ kohëzgjatja e procedurës llogaritet nga koha e inicimit të procedurës gjyqësore e që në rastin konkret, është viti 2010, dhe konstaton se zvarritja e tillë pa vendim përfundimtar shkelë:

Të drejtën për gjykim të drejtë, proces të rregullt, brenda një afati të arsyeshëm kohor të përcaktuar dhe të mbrojtur me nenin 31 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe nenin 6 të KEDNJ.

Të drejtën për mjete efektive juridike të mbrojtura me nenin 32 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe nenin 13 të KEDNJ.

Të drejtën për mbrojtje gjyqësore të drejtave të përcaktuara në nenin 54 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës.

Rr./Ul./ Migjeni, nr./br. 21 • 10000 • Prishtinë/Priština • Kosovë/Kosovo
Tel: +381 (0) 38 223 782, 223 783, 223 784 • Fax: +381 (0) 38 223 790
www.ombudspersonkosovo.org • info@ombudspersonkosovo.org

Duke u bazuar nga të cekurat më lartë, Avokati i Popullit, në pajtim me nenin 135, paragrafi 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, "[...] *ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa, nëse vëren shkelje të drejtave dhe lirive të njeriut nga ana e organeve të administratës publike dhe organeve të tjera shtetërore*", dhe nenin 16, paragrafi 8 të Ligjit për Avokatin e Popullit, sipas të cilit "*Avokati i Popullit mund të jap rekomandime të përgjithshme për funksionimin e sistemit gjyqësorë. Avokati i Popullit nuk do të ndërhyjë në rastet dhe procedurat tjera ligjore që janë duke u zhvilluar para gjykatave, përveç rastit kur ka zvarritje të procedurës*", bazuar në analizën ligjore të mësipërme, në cilësinë e rekomanduesit, duke iu referuar argumenteve të lartpërmendura, me qëllim të përmirësimit të punës në sistemin gjyqësor të Kosovës:

REKOMANDON

Gjykatën e Apelit

- **Që pa vonesa të mëtutjeshme t'i ndërmerr të gjitha veprimet përkatëse për shqyrtimin dhe vendosjen për lëndën CA. nr.4667/2014.**

Në pajtim me nenin 132, paragrafi 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës ("*Çdo organ, institucion ose autoritet tjetër, që ushtron pushtet legjitim në Republikën e Kosovës, është i detyruar t'u përgjigjet kërkesave të Avokatit të Popullit dhe t'i paraqesë atij/asaj të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara në pajtim me ligj*") dhe nenin 28 të Ligjit nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit ("*Autoritetet, të cilave Avokati i Popullit u ka drejtuar rekomandim, kërkesë ose propozim për ndërmarrjen e veprimeve konkrete, . . . duhet të përgjigjen brenda afatit tridhjetë (30) ditor. Përgjigjja duhet të përmbajë arsyet me shkrim për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë*"), mirësisht Ju lutemi të na informoni për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë.

Me nderime,

Hilmi Jashari
Avokat i Popullit

Rr./Ul./ Migjeni, nr./br. 21 • 10000 • Prishtinë/Priština • Kosovë/Kosovo
Tel: +381 (0) 38 223 782, 223 783, 223 784 • Fax: +381 (0) 38 223 790
www.ombudspersonkosovo.org • info@ombudspersonkosovo.org